

ספר אורחות חיים (סימן ל"ד)

והוא צוואת התנא רבי אליעזר הגדול

עם פירוש הבהיר מאת אדמו"ר הגאון הקדוש

רבנו גרשון הנודע העניך זצלה"ה מראדזין

בעל "סדרי טהרות" וספרי התכלת

[כפי מנהג אנ"ש הי"ו להגות בספר הקדוש בימי חודש אלול]

**כשאוכלין בני השולחן, אל תרים קולך בברכת הייך, ואל
תשיח בתוך הסעודה, ואפילו בדברי תורה:**

פירוש "אורחות חיים"

א. כשאוכלין בני השולחן, אל תרים קולך בברכת הייך.

(ברכות מג.) שאלו את בן זומא, מפני מה אמרו (שם מב:) 'בא להם יין בתוך המזון כל אחד מברך לעצמו, לאחר המזון, אחד מברך לכולם?' אמר להם: הואיל ואין בית הבליעה פנוי. פירש רש"י ז"ל: ואין לב המסובין אל המברך אלא לבלוע, ע"ש.

ובירושלמי (ברכות פרק ו' הלכה ו') מסיק עלה (דאמרו כל אחד מברך לעצמו), הדא אמרה אהן דעמיש גו מיכלא אסור למימר יים, בגין סכנתא דנפשא (פני משה: מי שנתעטש בתוך הסעודה, אין לומר לו יים, יהי לו לאסו ולרפואה, בשביל סכנת נפש שלא ייחנק מתוך שאין בית הבליעה פנוי) ע"ש. **וכלומר**, שהוא הטעם והוא הנותן שכל אחד יברך לעצמו, דאי לא משום סכנתא, עדיין יקשה מה בכך [כיוון] שאין לב המסובין אל המברך אלא לבלוע (ולכן א יצאו בברכתו, ועיין תוס' בברכות שם), הרי על כורחך צריכים המסובין לענות אמן אחר ברכתו, וממילא יהיו יוצאים בברכתו על הייך? אלא על כורחך שאין רשאים לענות אמן בגין סכנתא דנפשא. ולכן מזהירו בזה

כשאוכלים בני השולחן, שאז אינם יכולים לענות אמן משום סכנה, אל תרים קולך בברכת היין. דמוטב שלא ישמעו כלל, משישמעו ולא יענו.

ועיין ממכת סופרים פרק י"ח.

[רבנו ז"ל מביא ראיה לדבר, שאלמלא כאן מחמת הסכנה, ראוי לאדם שירים קולו בברכתו באוזני בני ביתו, ומביא ממסכת סופרים ז"ל: "מכאן אמרו, המברך צריך שיגביה קולו, משום בניו הקטנים ואשתו ובנותיו", ע"כ. והיינו מכיוון שהייבות בברכות, ישמעו וילמדו ממנו נוסח הברכה, אי נמי, כדי שיצאו בברכתו אם יכוונו ליבם לשמוע].

ובשולחן ערוך אורח חיים, סימן קפ"ה סעיף ג', ובמגן אברהם, שם.

[זה לשון המחבר, שם: "יש מי שאומר, דבעל הבית עם בניו ואשתו צריך לברך בקול רם, כדי שיצאו בברכתו" ע"כ.

וכתב במגן אברהם [סק"ב] לתמוה על מה שכתב הב"י בנוסח 'יש מי שכתב', שהרי מילתא דפשיטא היא כיוון שאינם יודעים לברך שצריך להוציאם בברכתו כמו שכתוב בריש סמן קצ"ג, ע"ש].

ב. ואל תשיח בתוך הסעודה ואפילו בדברי תורה.

[תענית ה:]: רב נחמן ורב יצחק הוו יתבי בסעודתא, אמר ליה רב נחמן לרב יצחק, לימא מר מילתא. אמר ליה, הכי אמר רבי יוחנן, אין מסיחין בסעודה שמא יקדים קנה לוושט, ע"כ. ומשמע מזה דאפילו בדברי תורה אין מסיחין, דהא 'לימא מר מילתא' דברי תורה קאמר.

ועיין בשולחן ערוך אורח חיים (במגן אברהם סימן ק"ע ס"ק א)

[זה לשונו: "אין מסיחין בסעודה, שמא יקדים קנה לוושט". וכתב מגן אברהם: "אפילו בדברי תורה. וציין לגמרא במסכת תענית כאן].

ואם תאמר: כיוון דאין מסיחין בסעודה אפילו בדברי תורה, איך אמר הא מילתא גופא 'הכי אמר רבי יוחנן אין מסיחין בסעודה?' וכהאי גוונא דקדק הש"ס במסכת עבודה זרה (מד:): ברבן גמליאל שהשיב במרחץ 'אין משיבין במרחץ', היכי עביד הכי? ומוקי לה שהשיב כן אחר שיצא מן המרחץ, יעו"ש.

